

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง การถือหุ้นที่ธนาคารออมสินได้รับการแปลงหนี้เป็นทุนตามแผนฟื้นฟูกิจการ

ธนาคารออมสิน ได้มีหนังสือ ที่ กม.ส. ๔๒๐/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๕๕ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า สืบเนื่องจากกรณีแผนฟื้นฟูกิจการของบริษัท นครไทยสตริปมิล จำกัด (มหาชน) ซึ่งเดิมกำหนดการชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้โดยแบ่งตามกลุ่มเจ้าหนี้ และธนาคารออมสินอยู่ในกลุ่มที่ ๒ เป็นเจ้าหนี้รายที่ ๘๔ ได้รับชำระหนี้เงินกู้ โดยการปรับโครงสร้างหนี้เป็นเงินกู้ระยะยาวส่วนหนึ่ง และอีกส่วนหนึ่งแปลงสภาพเป็นหุ้นสามัญของบริษัทฯ ซึ่ง ณ วันจัดทำแผน มูลค่าที่ตราไว้ของหุ้นมีราคาหุ้นละ ๑๐ บาท แต่แปลงหนี้เงินกู้จำนวน ๒.๙๒ บาท เป็น ๑ หุ้น ซึ่งแผนดังกล่าวได้ผ่านความเห็นชอบของที่ประชุมเจ้าหนี้เมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๕ ต่อมาระหว่างรอผลการพิจารณาของศาลล้มละลายกลางได้มีเจ้าหนี้รายที่ ๒๐ ยื่นคำคัดค้านต่อศาลล้มละลายกลางว่า แผนฟื้นฟูกิจการดังกล่าวขัดกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และศาลล้มละลายกลางได้ส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญ และศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำคัดค้านไว้พิจารณาทำให้กระบวนการของศาลล้มละลายกลางต้องหยุดลงเพื่อรอคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ แต่ระหว่างรอคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ได้มีการเลื่อนกำหนดวันนัดฟังคำวินิจฉัยมาหลายครั้ง บริษัทฯ โดยผู้จัดทำแผนได้ขอให้ศาลล้มละลายกลางอนุญาตให้บริษัทฯ นำแผนฟื้นฟูกิจการกลับมาแก้ไขและศาลได้มีคำสั่งอนุญาต ในการแก้ไขแผนฟื้นฟูกิจการดังกล่าวมีข้อแก้ไขซึ่งเป็นประเด็นสำคัญประการหนึ่งที่จะนำมาสู่ข้อหาหรือ กล่าวคือ แผนฟื้นฟูกิจการฉบับแก้ไขได้กำหนดให้หลังจากการแปลงหนี้เป็นทุนหรือหุ้นสามัญของบริษัทฯ แล้ว จะมีการลดทุนเพื่อลดยอดขาดทุนสะสม โดยการลดมูลค่าหุ้นลงจากเดิมหุ้นละ ๑๐ บาท ให้คงเหลือประมาณหุ้นละ ๘.๒๕ บาท ซึ่งแผนฟื้นฟูกิจการฉบับแก้ไขได้ผ่านความเห็นชอบของที่ประชุมเจ้าหนี้ไปเมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ โดยที่ธนาคารออมสินได้คัดค้านและไม่ยอมรับแผนฟื้นฟูกิจการดังกล่าว แต่เสียงข้างมากของที่ประชุมเจ้าหนี้ไม่ยอมรับคำคัดค้านและได้ยอมรับแผนฟื้นฟูกิจการไปแล้ว และศาลล้มละลายกลางนัดฟังคำพิจารณาในวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๕๕

โดยที่การถือหุ้นของบริษัทเอกชนที่ผ่านมา ธนาคารออมสินจะถือโดยอาศัย บทบัญญัติ มาตรา ๗ (๖) แห่งพระราชบัญญัติธนาคารออมสิน พ.ศ. ๒๕๔๙ ที่กำหนดว่าเป็น “การลงทุนเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ซึ่งรัฐมนตรีอนุญาต” แต่ในกรณีนี้เป็นการต้องถือหุ้นโดยแผนฟื้นฟูกิจการและเป็นหุ้นที่มีข้อกำหนดไว้เป็นเงื่อนไขว่า เมื่อถือแล้วจะต้องถูกลดมูลค่าลง ซึ่งไม่ใช่เป็นการถือไว้เพื่อแสวงหาผลประโยชน์และไม่สามารถขออนุญาตกระทรวงการคลังได้ ธนาคารออมสินจึงมีประเด็นที่จะข้อหาหรือว่า

๑. การแปลงหนี้เป็นทุนแล้วทุนนั้นถูกลดมูลค่าลงทันทีที่เข้าถือจะเป็นการลงทุนเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ตามมาตรา ๗ (๖) แห่งพระราชบัญญัติธนาคารออมสินฯ หรือไม่

๒. ธนาคารออมสินจะสามารถอาศัยอำนาจใดในการเข้าถือหุ้นจากการแปลงหนี้เป็นทุน

๓. คำว่า “การลงทุนเพื่อแสวงหาผลประโยชน์” จะต้องเป็นการลงทุนที่สามารถสังเกตเห็นผลได้ว่าจะได้รับประโยชน์เป็นตัวเงินหรือมีมูลค่าเพิ่มขึ้นเท่านั้นหรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๓) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวโดยมีผู้แทนกระทรวงการคลัง (สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ และสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง) ผู้แทนกระทรวงยุติธรรม (กรมบังคับคดี) และผู้แทนธนาคารออมสิน เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้วมีความเห็นดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง กรณีตามข้อหารือปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า เดิมธนาคารออมสินให้สินเชื่อแก่โครงการผลิตเหล็กถลุงของบริษัทรถยนต์ไทยสตีล จำกัด (มหาชน) ในวงเงิน ๑,๓๕๐ ล้านบาท และลงทุนในหุ้นสามัญของบริษัทฯ ตามสัดส่วนวงเงินกู้ที่ให้การสนับสนุนจำนวน ๒,๔๕๔,๕๐๐ หุ้น ราคาหุ้นละ ๑๕ บาท รวมเป็นเงิน ๓๖,๘๑๗,๕๐๐ บาท ซึ่งได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังแล้วโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๗ (๖) * แห่งพระราชบัญญัติธนาคารออมสินฯ ที่กำหนดให้ธนาคารออมสินประกอบธุรกิจอันเป็นการลงทุนเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ได้ ต่อมา เมื่อบริษัทฯ ประสบปัญหาทางการเงินจนต้องมีการเสนอแผนฟื้นฟูกิจการ^๒ ตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลายและศาลล้มละลายกลางได้มีคำสั่งเห็นชอบเมื่อวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๕๕ แล้ว แผนฟื้นฟูกิจการดังกล่าว ได้กำหนดให้ธนาคารออมสินเป็นเจ้าหนี้มี

* มาตรา ๗ ให้จัดตั้งธนาคารออมสินขึ้นเพื่อประกอบธุรกิจ ดังต่อไปนี้

๑.ล

๑.ล

๖. ลงทุนเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ซึ่งรัฐมนตรีอนุญาต

๑.ล

๑.ล

๒ มาตรา ๙๐/๔๒ ในแผนให้มีรายการต่อไปนี้เป็นอย่างน้อย

๑.ล

๑.ล

(๓) หลักการและวิธีการฟื้นฟูกิจการ

(ก) ขั้นตอนของการฟื้นฟูกิจการ

(ข) การชำระหนี้ การยึดกำหนดเวลาชำระหนี้ การลดจำนวนหนี้ลง และการจัดกลุ่ม

เจ้าหนี้

(ค) การลดทุนและเพิ่มทุน

(ง) การก่อหนี้และระดมเงินทุน รวมตลอดถึงแหล่งของเงินทุนและเงื่อนไขแห่งหนี้สิน

และเงินทุนดังกล่าว

(จ) การจัดการและการหาประโยชน์จากทรัพย์สินของลูกหนี้

(ฉ) เงื่อนไขการจ่ายเงินปันผลและประโยชน์อื่นใด

๑.ล

๑.ล

ประกันลำดับแรกและเป็นเจ้าหนี้กลุ่มที่ ๒ (กลุ่มธนาคารไทย) ที่มีสิทธิได้รับชำระหนี้เป็นเงินสกุลบาท โดยมีแนวทางปรับโครงสร้างหนี้จากการให้สินเชื่อของธนาคารออมสินเป็นสองรูปแบบคือแปลงหนี้บางส่วนเป็นหนี้เงินกู้ระยะยาว และแปลงหนี้ส่วนที่เหลือเป็นทุนโดยแปลงเป็นหุ้นสามัญของบริษัทฯ ซึ่งภายหลังที่มีการปรับโครงสร้างหนี้แล้ว บริษัทฯ จะดำเนินการลงทุนต่อไป การที่ธนาคารออมสินถือหุ้นในกิจการของบริษัทฯ จึงเป็นผลมาจากนิติสัมพันธ์ระหว่างธนาคารออมสินกับบริษัทฯ ที่มีอยู่เดิมอันเป็นการให้สินเชื่อแก่บริษัทฯ และการลงทุนในหุ้นของบริษัทฯ ประกอบกับการปรับโครงสร้างหนี้ตามแผนฟื้นฟูกิจการซึ่งศาลมีคำสั่งเห็นชอบแล้ว มีผลผูกมัดเจ้าหนี้ซึ่งอาจขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการได้และเจ้าหนี้ซึ่งมีสิทธิได้รับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการตามมาตรา ๙๐/๖๐^๓ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยแผนฟื้นฟูกิจการดังกล่าวได้กำหนดให้ธนาคารออมสินเข้าถือหุ้นของบริษัทฯ บางส่วนแทนการชำระหนี้ ดังนั้น จึงเห็นว่าการที่ธนาคารออมสินเข้าถือหุ้นในบริษัทฯ ตามแผนฟื้นฟูกิจการเป็นการเปลี่ยนแปลงวิธีการชำระหนี้ มิใช่การลงทุนเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ตามมาตรา ๗ (๖) แห่งพระราชบัญญัติธนาคารออมสินฯ แต่อย่างไรก็ตาม ธนาคารออมสินควรรายงานผลการดำเนินการดังกล่าวต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเพื่อทราบด้วย เนื่องจากเป็นเรื่องที่มีผลเปลี่ยนแปลงการลงทุนที่รัฐมนตรีได้อนุมัติไปแล้ว

ประเด็นที่สอง เมื่อได้วินิจฉัยในประเด็นที่หนึ่งแล้วว่า การที่ธนาคารออมสินเข้าถือหุ้นในบริษัทฯ ภายหลังที่มีการปรับโครงสร้างหนี้โดยการแปลงหนี้เป็นทุนเป็นการเปลี่ยนแปลงวิธีการชำระหนี้จากเดิมมาเป็นการถือหุ้นแทนตามที่กำหนดไว้ในแผนฟื้นฟูกิจการ ซึ่งเป็นกระบวนการตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย ธนาคารออมสินซึ่งเป็นเจ้าหนี้อย่อมดำเนินการดังกล่าวได้โดยไม่ต้องอาศัยบทบัญญัติมาตราใดอีก

ประเด็นที่สาม เมื่อได้วินิจฉัยในประเด็นที่หนึ่งและประเด็นที่สองแล้วว่า การที่ธนาคารออมสินถือหุ้นในกิจการของบริษัทนครไทยสตรีปมิล จำกัด (มหาชน) เป็นไปตามแผนฟื้นฟูกิจการซึ่งเป็นกระบวนการตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย และมีใช้การลงทุนเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ตามมาตรา ๗ (๖) แห่งพระราชบัญญัติธนาคารออมสินฯ ประกอบกับไม่ปรากฏว่ามีข้อเท็จจริงอันเป็นปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้น จึงเห็นว่ายังไม่ควรวินิจฉัยในประเด็นนี้

(ลงชื่อ) พรทิพย์ จาละ

^๓ มาตรา ๙๐/๖๐ แผนซึ่งศาลมีคำสั่งเห็นชอบแล้ว ผู้กมัตเจ้าหนี้ซึ่งอาจขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการได้และเจ้าหนี้ซึ่งมีสิทธิได้รับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ ทั้งนี้ ตามมาตรา ๙๐/๖๗

คำสั่งของศาลซึ่งเห็นชอบด้วยแผนไม่มีผลเปลี่ยนแปลงความรับผิดชอบของบุคคลซึ่งเป็นหุ้นส่วนกับลูกหนี้ หรือผู้รับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้ หรือผู้ค้ำประกัน หรืออยู่ในลักษณะอย่างผู้ค้ำประกันของลูกหนี้ในหนี้ที่มีอยู่ก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน และไม่มีผลให้บุคคลเช่นนั้นต้องรับผิดชอบในหนี้ที่ก่อขึ้นตามแผนตั้งแต่วันดังกล่าว เว้นแต่บุคคลเช่นนั้นจะยินยอมโดยมีหลักฐานเป็นหนังสือด้วย

(นางสาวพรทิพย์ จาละ)

รองเลขาธิการฯ

รักษาราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มีนาคม ๒๕๕๖